

וְרֵא' הָאִישׁ הַזֶּה שְׁמִיחַד אֶת שֵׁם
הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְעַלָּה וּמְטָה
כְּרָאוּי, שְׁשִׁכְיָה בָּאָה וְשׁוּרָה עַל
רֵאשׁוֹ וּמְבָרַכַת אוֹתוֹ בְּשִׁבְעַ
בְּרָכוֹת, וְקוֹרְאָת עָלָיו, (ישעיה מט)
וַיֹּאמֶר לִי עַבְדִּי אַתָּה יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר
בְּךָ אֶתְפָּאֵר.

רְבִי חֲיִיא פֶתַח אֲבִתְרִיה וְאָמַר,
(דברים ד) אַתָּה הָרֵאָת לְדַעַת פִּי ה' ^ה
הוּא הָאֱלֹהִים וְגו'. בְּפֶסוּק זֶה יֵשׁ
לְהִתְבּוֹנֵן, אַתָּה הָרֵאָת - מָה
הָרֵאָת? אֵלָּא כְּשִׁיזְעָאוּ יִשְׂרָאֵל
מִמְצָרִים, לֹא הָיוּ מְפִירִים אֶת סוּד
הָאֱמוּנָה שֶׁל הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
כְּלוּם, מִשּׁוּם שֶׁכָּלֵם הָיוּ עוֹבְדִים
עֲבוּדָה זָרָה בְּגִלוּת, וְשִׁכְחוּ אֶת כָּל
עֲקָר הָאֱמוּנָה שֶׁהָיָה בְּהֵם
בְּרֵאשׁוֹנָה, שִׁירְשׁוּ כָּל אוֹתָם שְׁנַיִם
עֶשֶׂר שְׁבָטִים מֵאֲבֵיהֶם יַעֲקֹב.

וּכְשֶׁבָּא מֹשֶׁה וְלִמַּד אוֹתָם שִׁישׁ
אֱלֹהִים עָלָיו בְּעוֹלָם, כְּמוֹ
שֶׁבְּאֵרוּחַ, וְאַחַר כֵּן רָאוּ כָּל אוֹתָם
נִסִּים וְגִבּוּרוֹת עַל הַיָּם וְכָל הַנְּסִים
וְהַגִּבּוּרוֹת שֶׁעָשָׂה לָהֶם בְּמִצְרַיִם,
וְאַחַר כֵּן רָאוּ כְּמָה גִבּוּרוֹת בְּמִן
וּבַמַּיִם, וְנִתְּנָה לָהֶם תּוֹרָה, וְלִמְדוּ
אֶת דְּרָכֵי הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, עַד
שֶׁהִגִּיעוּ לְזִמְן הַזֶּה.

אָמַר לָהֶם מֹשֶׁה: עַד כָּאֵן
הִצְטַרְכְּתִי לְלַמְדְכֶם כְּמוֹ
שֶׁמְלַמְדִים תִּינוּק. (מכאן ולהלאה)
וְזֶהוּ אַתָּה הָרֵאָת לְדַעַת, וְלִמְדַת
עַד כָּאֵן לְדַעַת וְלִהְתְּבּוֹנֵן וְלִהְפָּנֵס
לְסוּד הָאֱמוּנָה, וּמַהי? כִּי ה' הוּא
הָאֱלֹהִים.

אִם תֹּאמַר, דְּבַר קִטָּן הוּא לְדַעַת
- הָרִי פְתוּב, וְיַדְעַת הַיּוֹם וְהַשַּׁבָּת
אֵל לְבַבְךָ כִּי ה' הוּא הָאֱלֹהִים
בְּשִׁמִּים מִמַּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתַּחַת
אֵין עוֹד. כָּאֵן תְּלוּי כָּל סוּד
הָאֱמוּנָה לְדַעַת מִתּוֹךְ זֶה סוּד כָּל
הַסּוּדוֹת, לְדַעַת סִתּוּר (סוד של כל) כָּל
הַנְּסִימִים, יְהוּ"ה אֱלֹהִים שֵׁם
מְלֵא, וְהַכֵּל אַחַד. אַתָּה הָרֵאָת

וְרֵא' הָאִישׁ בֵּר נֶשׁ, דְּקָא מִיחַד שְׁמָא (ד' קס"א ע"א)
דְּקוֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא עֵילָא וְתַתָּא כְּדְקָא
יְאוּת, שְׁכִינְתָּא אַתְיָא וְשְׂרִיא עַל רִישִׁיה,
וּמְבָרַךְ לִיה בְּשִׁבְעַ בְּרָכָאן, וְקָרִי עָלֶיהָ, (ישעיה מט)
וַיֹּאמֶר לִי עַבְדִּי אַתָּה יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאֵר.

רְבִי חֲיִיא פֶתַח אֲבִתְרִיה וְאָמַר, (דברים ד) אַתָּה
הָרֵאָת לְדַעַת פִּי יי' הוּא הָאֱלֹהִים וְגו',
הָאִישׁ קָרָא אִית לְאֶסְתְּפִלָּא בִּיה, אַתָּה הָרֵאָת,
מָאִי הָרֵאָת. אֵלָּא כִּד נִפְקוּ יִשְׂרָאֵל מִמְצָרִים,
לֹא הָיוּ יַדְעֵי בְּרִזָּא דְמַהִימְנוּתָא דְקוֹדֶשׁא בְּרִיךְ
הוּא כְּלוּם, בְּגִין דְּכִלְהוּ הָיוּ פְלַחֵי פּוֹלְחָנָא
נוֹכְרָאָה בְּגִלוּתָא, וְאִנְשׁוּ כָּל עֲקָרָא
דְמַהִימְנוּתָא דְהוּא בְּהוּ בְּקַדְמִיתָא, דִּירִיתוּ כָּל
אֵינוּן תְּרִיסַר שְׁבָטִין מֵאֲבוּהוּן יַעֲקֹב.

וְכִד אַתָּא מֹשֶׁה, אוֹלִיף לֹון דְאִית אֱלוֹהִים עֲלָאָה
בְּעֲלָמָא, כְּמָה דְאוּקְמוּהָ. לְבַתָּר חֲמוּ כָּל
אֵינוּן נְסִין וְגִבּוּרָן דְעַל יְמָא, וְכָל נְסִין וְגִבּוּרָן
דְעַבְדַּ לְהוּ בְּמִצְרַיִם. לְבַתָּר חֲמוּ כְּמָה גִבּוּרָן,
בְּמָנָא וּבְמִיא וְאַתְיְהִיבַת לֹון אוֹרִייתָא, וְאוֹלִיפוּ
אַרְחֵי דְקוֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא, עַד דְמַטִּי לְעַדְנָא
דָּא.

אָמַר לֹון מֹשֶׁה, עַד הַשְׁתָּא אַצְטְרִיכְנָא לְמִילְף
לְכוּ, כְּמָה דִילְפִין לְרַבִּיא. (מכאן ולהלאה) וְדָא
הוּא אַתָּה הָרֵאָת לְדַעַת, וְאוֹלִיפַת עַד הָכָא,
לְדַעַת לְמַנְדַע וְלְאֶסְתְּפִלָּא וְלִמְיַעַל בְּרִזָּא
דְמַהִימְנוּתָא. וּמָאִי אִיהִי. כִּי יי' הוּא הָאֱלֹהִים.

אִי תִימָא מְלָה זַעִירָא הִיא לְמַנְדַע, הָא כְּתִיב
וְיַדְעַת הַיּוֹם וְהַשַּׁבָּת אֵל לְבַבְךָ כִּי יי' הוּא
הָאֱלֹהִים בְּשִׁמִּים מִמַּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתַּחַת
אֵין עוֹד. הָכָא תְּלוּיָא כָּל רִזָּא דְמַהִימְנוּתָא,
לְמַנְדַע מְגוּ דָּא, רִזָּא דְכָל רִזִּין, לְמַנְדַע סְתִימוּ
(כ"א רָא דְכָל וְכו') דְכָל סְתִימִין, יְהוּ"ה אֱלֹהִים
שֵׁם מְלֵא, וְכָלָא חַד. אַתָּה הָרֵאָת לְדַעַת,

לדעת - כאן סוד הסודות ליודעי
מדין.

אשריהם כל אלו שמשתדלים
בתורה, ובגלל שששברא הקדוש
ברוך הוא את העולם, התבונן
בתורה וברא את העולם, ובתורה
נברא העולם, כמו שבארנו,
שפתוב (משלי ח) ואהיה אצלו
אמון. אל תקרי אמון אלא אמון.
וכי התורה היתה אמון? כן. למלך
שרצה לעשות פלטרין. אם לא
שם אליו אמון, לא יכול לעשות
הפלטרין. כיון שנעשה הארמון,
לא עולה אלא בשמו של המלך.
באותם ארמונות שעשה המלך,
משקיע המלך מחשבה באותם
ארמונות.

כך הקדוש ברוך הוא רצה לברא
את העולם, הסתפל באמן. ואף
על גב שהאמן עשה את הארמון,
לא עולה אלא בשמו של המלך:
אלו הארמונות שעשה המלך;
ודאי המלך בנה הארמונות.
התורה צוחת: ואהיה אצלו
אמון, כי ברא הקדוש ברוך הוא
את העולם! שטרם (אלא עד) (לא
נברא) נברא העולם הקדימתו
התורה אלפים שנים לעולם,
וכשרצה הקדוש ברוך הוא לברא
את העולם, היה מתבונן בתורה
בכל דבר ודבר, ועשה כנגדה
אמנותו של עולם, משום שכל
הדברים והמעשים של כל
העולמות הם בתורה, ולכן
הקדוש ברוך הוא היה מתבונן
בה ובורא את העולם.

לא שהתורה בראה את העולם,
אלא הקדוש ברוך הוא
בהתבוננותו של התורה ברא את
העולם. נמצא שהקדוש ברוך
הוא הוא אמון, והתורה כנגדו
ואליו אמון, שנאמר ואהיה אצלו
אמון. ואהיה אמון לא כתוב,
אלא אצלו. הואיל והקדוש ברוך
הוא התבונן בה, אצלו היתה
אמן.

הכא רזא דרזין לאינון ידעי מדין.
זכאין אינון כל אינון דמשתדלי באורייתא.
ובגין דכד ברא קדשא בריך הוא
עלמא, אסתפל בה באורייתא, וברא עלמא,
ובאורייתא אתברי עלמא, כמה דאוקמוה,
דכתיב, (משלי ט) ואהיה אצלו אמון, אל תקרי
אמון אלא אומן.

וכי אורייתא אומנא הוה. אין. למלכא דבעי
למעבד פלטרין, אי לא שוי לגביה
אומנא, לא יכיל למעבד פלטרין. כיון
דפלטרין אתעבידו, לא סליק שמא, אלא
דמלכא. אליון פלטרין דעבד מלכא, מלכא
שוי באינון פלטרין מחשבה.

כך קדשא בריך הוא, בעי למברי עלמא,
אסתפל באומנא, ואף על גב דאומנא
עבד פלטרין, לא סליק שמא אלא דמלכא,
אליון פלטרין דעבד מלכא, ודאי מלכא בנה
פלטרין. אורייתא צוחת ואהיה אצלו אמון,
כי ברא קדשא בריך הוא עלמא, דעד (נ"א אלא
עד) (ס"א לא אתברי) אתברי עלמא, אקדימת
אורייתא תרין אלפי שנין לעלמא, וכד בעא
קדשא בריך הוא למברי עלמא, הוה מסתפל
בה באורייתא, בכל מלה ומלה, ועבד לקבלה
אומנותא דעלמא. בגין דכל מלין ועובדין
דכל עלמין, באורייתא אינון. ועל דא קדשא
ברוך הוא הוה מסתפל בה, וברא עלמא.

לאו דאורייתא ברא עלמא, אלא קדשא בריך
הוא, באסתפלותא דאורייתא ברא
עלמא. אשתכח דקודשא בריך הוא איהו
אומנא, ואורייתא לקבליה ולגביה אומנא,
שנאמר ואהיה אצלו אמון, ואהיה אמון לא
כתיב, אלא אצלו, הואיל וקודשא בריך הוא
אסתפל בה, אצלו הוה אומנא.